

Bedrijfscommissiekamer voor de Overheid voor Rijk en Politie

Rolnummer: RP97.009

VERSLAG VAN BEVINDINGEN VAN DE BEDRIJFSCOMMISSIEKAMER VOOR RIJK EN POLITIE NAAR AANLEIDING VAN EEN VERZOEK OM BEMIDDELING INZAKE EEN GESCHIL TUSSEN

1. De ABVAKABO Bedrijfsledengroep Rijkswaterstaat directie Oost Nederland, zijnde verzoeker

en
2. De Staat der Nederlanden, zijnde de ondernemer, in deze vertegenwoordigd door de Hoofdingenieur-Directeur van de directie Oost-Nederland van het Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, zijnde de bestuurder respectievelijk de onderneming.

Verloop van de procedure

Op 30 september 1996 is het voorlopig reglement voor de ondernemingsraden van de ondernemingen binnen het ministerie van Verkeer en Waterstaat vastgesteld. In de artikelen 4 t/m 14 van het voorlopig reglement zijn bepalingen opgenomen ter regeling van de eerste ondernemingsraadverkiezing. De datum van de verkiezing is vastgesteld op 12 maart 1997.

In zijn memo van 20 november 1996 doet de secretaris van de verkiezingscommissie aan alle medewerkers van de onderneming een aantal mededelingen omtrent de te houden verkiezing. Ondermeer wordt medegedeeld dat de stemming schriftelijk zal plaatsvinden en dat de ingevulde verkiezingsbiljetten tezamen met de oproepingskaart uiterlijk op 12 maart 1997 om 14.00 uur door de verkiezingscommissie moeten zijn ontvangen.

Bij brief van 24 februari 1997 gericht aan alle kiesgerechtigden herhaalt de voorzitter van de verkiezingscommissie dat de stemming schriftelijk zal plaatsvinden en zendt hij de voor de stemming benodigde bescheiden toe. In deze brief wordt enerzijds verzocht zowel stembiljet als oproepingskaart vóór uiterlijk 11 maart 1997 aan de verkiezingscommissie terug te sturen. In de slotalinea van de brief wordt anderzijds gesteld dat de commissie de reactie van de medewerkers graag zo spoedig mogelijk doch uiterlijk vóór 11 maart 1997 tegemoet ziet.

Op 12 maart 1997 heeft de verkiezingscommissie de uitgebrachte stemmen geteld. De uitslag van de verkiezing is vastgelegd in het proces-verbaal van de verkiezing, dat door de verkiezingscommissie is opgemaakt en vastgesteld op 13 maart 1997. Bij brief van 13 maart 1997 is dit procesverbaal als zijnde de voorlopige uitslag van de verkiezing toegezonden aan het secretariaat van de ABVAKABO.

Bij brief van 20 maart 1997 heeft verzoeker bij de verkiezingscommissie bezwaar gemaakt tegen de voorlopige uitslag van de verkiezing. Verzoeker maakt er bezwaar tegen dat een aantal te laat ingediende stemmen niet is verwerkt in de einduitslag en motiveert dit bezwaar met de stelling dat de uitnodiging aan de medewerkers om schriftelijk te stemmen op zijn minst onduidelijk was voor wat betreft de termijn van inzending. De verkiezingscommissie heeft het bezwaarschrift ter afhandeling overgedragen aan de Commissie van Toezicht.

Bij brief van 26 maart 1997 heeft de Commissie van Toezicht aan verzoeker meegedeeld dat zij geen reden ziet het bezwaar te honoreren.

Op 14 april heeft verzoeker bij de Bedrijfscommissie voor de Overheid een gemotiveerd verzoek om bemiddeling ingediend als bedoeld in artikel 36, derde lid, van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) inzake de beslissing van de Commissie van Toezicht op zijn bezwaarschrift. Dit verzoek is door de Bedrijfscommissie ter behandeling overgedragen aan de Bedrijfscommissiekamer voor Rijk en Politie (hierna: de Kamer).

Op verzoek van de Kamer heeft de bestuurder bij brief van 29 april 1997 gereageerd op het verzoek van verzoeker.

De Kamer heeft verzoeker en bestuurder in de gelegenheid gesteld om op 13 juni 1997 tijdens een zitting van de Kleine Commissie - welke de Kamer uit haar midden heeft samengesteld voor de uitvoering van het mondelinge gedeelte van de bemiddelingsprocedure - hun standpunten mondeling toe te lichten.

Ter zitting zijn verschenen de heer T.J. Spaargaren namens verzoeker en de heren R. van den Burg en J. Berends namens bestuurder.

Desgevraagd hebben partijen ter zitting verklaard een eventueel advies van de Kamer niet als bindend te zullen beschouwen.

De bemiddeling door de Kleine Commissie heeft geleid tot een minnelijke schikking tussen partijen.

Omvang van het geschil

De omvang van het geschil wordt gevormd door de vraag of de stem die op 12 maart 1997 om 13.45 uur aan de verkiezingscommissie werd aangeboden als tijdig ingediend moet worden gekwalificeerd en derhalve bij het vaststellen van de verkiezingsuitslag had moeten worden betrokken.

Relevante bepalingen uit het van toepassing zijnde voorlopig reglement ondernemingsraad.

- Art. 4 lid 1 De verantwoordelijkheid voor de eerste verkiezing van de leden van de OR berust bij de bestuurder (...)
- Art. 4 lid 2 De bestuurder draagt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de verkiezing over aan een door hem aan te wijzen Commissie van Toezicht. Deze commissie bestaat uit ten minste drie in de onderneming werkzame personen.

- Art. 4 lid 3 De Commissie van Toezicht draagt de feitelijke organisatie over aan een door hem aan te wijzen verkiezingscommissie. Deze commissie bestaat uit ten hoogste drie in de onderneming werkzame personen.
- Art. 6 lid 1 De eerste verkiezing van de leden van de OR vindt plaats op 12 maart 1997.
- Art. 6 lid 2 De verkiezingscommissie bepaalt na overleg met de Commissie van Toezicht de tijdstippen van aanvang en einde van de stemming op de onder lid 1 genoemde datum. De secretaris van de verkiezingscommissie doet hiervan mededeling aan de bestuurder, aan de in de onderneming werkzame personen en aan de werknemersorganisaties.
Tussen het doen van deze mededeling en de datum waarop de verkiezing wordt gehouden, liggen ten minste 15 weken.
- Art. 10 lid 1 De verkiezing geschiedt bij geheime schriftelijke stemming, door het in persoon uitbrengen van de stem dan wel door het inzenden van een ingevuld stembiljet.
- Art. 10 lid 4 Bij inzending van het stembiljet per post, dient het ingevulde stembiljet uiterlijk twee dagen voor de verkiezingen door de secretaris van de verkiezingscommissie te zijn ontvangen. Het stembiljet dient in een gesloten envelop met daarom heen een envelop welke aan de buitenkant is voorzien van naam en dienstonderdeel, te worden verzonden (...).
- Art. 12 lid 2 Ongeldig zijn de stembiljetten:
(...)
e. die, in geval van stemming per post, niet tijdig door de secretaris van de verkiezingscommissie zijn ontvangen.
- Art. 16 lid 1 Tegen een besluit van de verkiezingscommissie met betrekking tot:
(...)
e. de vaststelling van de uitslag van de verkiezing (...);
kan iedere belanghebbende binnen een week na de bekendmaking van het besluit bezwaar maken bij de Commissie van Toezicht.
- Art. 16 lid 2 De Commissie van Toezicht beslist onverwijld op het bezwaar en treft daarbij zo nodig de noodzakelijke voorzieningen.

Grievan van verzoeker

Uit de door hem overgelegde stukken en het ter zitting besprokene is gebleken dat verzoeker als grief heeft dat de verkiezingscommissie de stem die haar op 12 maart 1997 om 13.45 uur per interne post werd aangeboden ten onrechte als "te laat uitgebracht" heeft gekwalificeerd en om die reden ten onrechte niet bij het vaststellen van de verkiezingsuitslag heeft betrokken.

Verzoeker merkt op dat de Commissie van Toezicht in haar beslissing op het bezwaar van 20 maart 1997 stelt dat het duidelijk was dat de stembiljetten in ieder geval bij verzending per PTT voor 11 maart 1997 moesten zijn aangeboden. Verzoeker verwijst voorts naar de constatering van de Commissie van Toezicht dat op 12 maart 1997 om 13.45 uur één enveloppe is aangeboden via de interne postbezorging, welke door de verkiezingscommissie als te laat binnengekomen werd beschouwd, omdat de verkiezingscommissie op dat moment

bezig was met het tellen van de stemmen. Dit laatste strookt naar de mening van verzoeker niet met de mededeling van de verkiezingscommissie in haar memo van 20 november 1996 gericht aan alle medewerkers, dat de verkiezingsbiljetten tezamen met de oproepingskaart op 12 maart 1997 uiterlijk om 14.00 uur door de verkiezingscommissie ontvangen moeten zijn. Naar het oordeel van verzoeker betekent het vorenstaande dat de verkiezingscommissie te vroeg is begonnen met het tellen van de stemmen, dat er geen enkele duidelijkheid bestond over de sluitingstermijn en dat in ieder geval de op 12 maart 1997 om 13.45 uur aangeboden stem nog had moeten worden meegenomen.

Reactie van de bestuurder

Uit de door de bestuurder overgelegde stukken en het ter zitting besprokene is gebleken dat diens reactie op de door verzoeker geuite grieven als volgt luidt:

De bestuurder stelt dat de verkiezingscommissie in het kader van de te houden verkiezing op 14 november 1996 aan de medewerkers van de onderneming een aantal mededelingen heeft gedaan met betrekking tot de te volgen procedure. Deze notitie had vooral een informierend karakter, met name ten aanzien van de zaken die op langere termijn speelden, zoals de concrete procedure. Eerst met de brief van 24 februari 1997 werd officieel de procedure rondom de verkiezingen bekend gemaakt, welke officiële mededeling werd gevolgd door publicaties in het personeelsblad en in het nieuwsbulletin van de onderneming alsmede door een mededeling via het elektronische postsysteem.

De bestuurder is van oordeel dat er voldoende duidelijkheid bestond over de termijn van sluiting van de stemming en onderschrijft de stelling van de Commissie van Toezicht dat het duidelijk was dat stembiljetten in ieder geval bij verzending door de PTT vóór 11 maart 1997 voor verzending moesten zijn aangeboden. Zodoende heeft naar zijn oordeel de verkiezingscommissie terecht besloten om de stem die op 12 maart 1997 om 13.45 uur binnenkwam niet mee te tellen, temeer daar op dat moment het tellen der stemmen reeds was begonnen. De bestuurder schaaft zich immers achter de opvatting van de Commissie van Toezicht dat iedere vorm van mogelijke beïnvloeding van het resultaat moet worden uitgesloten en voegt daaraan toe dat het op dat moment alsnog openen van de aangeboden enveloppe het vrijwel onmogelijk had gemaakt om te garanderen dat de naam van de kiezer onbekend zou blijven, daar op dat moment alle oproepkaarten en stembiljetten reeds waren gescheiden.

De bestuurder constateert voorts dat verzoeker in zijn bezwaarschrift van 20 maart 1997 geen bezwaar heeft gemaakt tegen het tijdstip waarop de verkiezingscommissie met het tellen der stemmen is begonnen, hoewel dit tijdstip uit het procesverbaal van 13 maart 1997 wel blijkt en er bij de start van het tellen van de stemmen ook vertegenwoordigers van ABVAKABO-zijde aanwezig waren. Naar het oordeel van de bestuurder kan dit argument in het thans door de Bedrijfscommissie uit te brengen advies geen rol meer spelen. Mocht de Bedrijfscommissie hieromtrent anders oordelen dan wil bestuurder onderstrepen dat de eerdergenoemde notitie van 14 november 1996 ten aanzien van dit punt een puur informierend karakter had. De

officiële bekendmaking van procedure en sluitingstermijn heeft eerst plaatsgevonden met de brief van 24 februari 1997.

Bemiddeling door de Kleine Commissie

De Kleine Commissie (hierna: de commissie) constateert dat bij het houden van de onderhavige verkiezing enkele bepalingen uit het voor de onderneming geldende voorlopige reglement die zien op het houden van de verkiezing niet zorgvuldig zijn nageleefd. De commissie komt echter niet toe aan het beantwoorden van de vraag of, en zo ja welke gevolgen hieraan verbonden dienen te worden voor wat betreft de uitslag van de verkiezing, daar verzoeker ter zitting te kennen heeft gegeven op een uitspraak in die zin geen prijs te stellen. Verzoeker heeft namelijk verklaard de positie en samenstelling van de OR zoals deze thans functioneert niet middels een uitspraak van de Kamer aan te willen (laten) tasten. Bestuurder heeft zich overigens ter zitting bij deze opvatting aangesloten.

Ter zitting is naar voren gekomen dat zowel verzoeker als bestuurder van oordeel is dat bij de organisatie van de in maart 1997 gehouden OR-verkiezing fouten zijn gemaakt, hetgeen bij de organisatie van een volgende verkiezing ware te voorkomen.

Hoewel verzoeker zich realiseert dat de verantwoordelijkheid voor het organiseren van een volgende verkiezing berust bij de OR, is hij van mening dat hier zeker ook een verantwoordelijkheid ligt voor de bestuurder. Immers, bij de laatste berustte de verantwoordelijkheid voor de in maart jl. gehouden verkiezing en hij had ervoor zorg dienen te dragen dat er ten behoeve van het houden van die verkiezing een goede, eenduidige procedure was opgesteld. Verzoeker meent dat de bestuurder het verloop van de verkiezing thans dient te evalueren en aan de hand van de resultaten daarvan samen met de OR dient te werken aan het opstellen van een procedure voor toekomstige verkiezingen, zodat kan worden voorkomen dat eerder gemaakte fouten in de toekomst worden herhaald.

Bestuurder heeft ter zitting verklaard dat, hoewel de organisatie van toekomstige verkiezingen een verantwoordelijkheid is voor de OR, de onderneming erbij gebaat is dat goede en eenduidige afspraken worden gemaakt. Aan het evalueren van het verloop van de afgelopen verkiezing en het met de OR tot stand brengen van een duidelijke procedure met het oog op de toekomst wil bestuurder zijn medewerking zeker verlenen.

De commissie bevestigt hierbij deze ter zitting gemaakte afspraak tussen partijen. Zij wijst daarbij op het volgende. Weliswaar lag de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de verkiezing gelet op artikel 4 lid 2 van het voorlopig reglement dat van kracht was ten tijde van de verkiezing bij de door de bestuurder aangewezen Commissie van Toezicht. Echter, de verantwoordelijkheid voor de eerste verkiezing berustte op grond van de WOR bij de ondernemer. Uit dien hoofde ligt het in de rede dat de bestuurder de evaluatie van de verkiezing entameert en naar aanleiding daarvan in overleg treedt met de OR om te bezien op welke wijze kan worden bevorderd dat bij een toekomstige verkiezing het maken van fouten zoveel als mogelijk wordt voorkomen.

De commissie beveelt daarbij aan om deze evaluatie niet te beperken tot de vraag of het toepasselijke verkiezingsreglement juist is nageleefd en waar de knelpunten blijken te liggen, doch in deze evaluatie tevens aandacht te besteden aan bijvoorbeeld (de doeltreffendheid van) de in het kader van de verkiezing verstrekte voorlichting en (de mogelijke oorzaak van) het relatief grote aantal ongeldige stemmen.

Tot slot wil de commissie niet nalaten enige beschouwingen te wijden aan de bij de verkiezing gehanteerde sluitingstermijn van de stemming, gelet op de commotie die daaromtrent is ontstaan. De commissie constateert dat in vrijwel elk aan haar overgelegd stuk een andere sluitingstermijn wordt genoemd. De genoemde termijnen zijn onderling niet consistent, en zijn bovendien alle strijdig met het bepaalde in artikel 10 lid 4 van het voorlopig reglement. Nu gekozen was voor schriftelijke stemming diende het stembiljet ingevolge genoemde bepaling twee dagen vóór de verkiezingsdatum van 12 maart 1997 door de secretaris van de verkiezingscommissie te zijn ontvangen, dwz. op uiterlijk 10 maart 1997. Dit betekent dat ieder stembiljet dat na die datum werd ontvangen, ongeacht het poststempel op de retourenveloppe en ongeacht de datum waarop de retourenveloppe bij de interne post werd aangeboden, als niet tijdig ontvangen aangemerkt had dienen te worden. De commissie beveelt aan om in de op te stellen procedure ten behoeve van toekomstige verkiezingen een bepaling op te nemen waarin aan de verkiezingscommissie wordt opgedragen een dag vast te stellen waarop de stembiljetten ontvangen dienen te zijn en voorts om in de informatieverstrekking aan de kiezers consequent de eenmaal vastgestelde datum waarop de biljetten ontvangen moeten zijn te noemen.

24 juni 1997

De Bedrijfscommissiekamer voor Rijk en Politie,
namens deze,

P.A. Keij
Plv. Voorzitter

R.A. Bos
Secretaris